

Davran??sal Pediatrik Besleme De?erlendirmesi ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Davran??sal Pediatrik Besleme De?erlendirmesi ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19496>

Özet

Davran??sal Pediatrik Besleme De?erlendirmesi Ölçe?i (**DPBDÖ**), çocuklarda gözlemlenen beslenme davran??lar?n? ve ilgili zorluklar? de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmif bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Önal, Çal?k-Var ve Uçar tarafından 2017 y?l?nda Türkçe'ye uyarlanm??tır. Ölçe?in temel amac?, ebeveynlerin veya birincil bak?c?lar?n gözünden, çocuklar?n beslenme süreçlerinde sergiledi?i olumlu veya zorlay?c? davran?? kal?plar?n? nicel olarak ölçmektir. Uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türk kültürü ve popülasyonu için geçerli ve güvenilir bir de?erlendirme arac? olarak kullan?labilece?ini göstermi?tir.

DPBDÖ, klinik ve ara?tırma ortamlar?nda, özellikle çocukluk ça?? beslenme bozukluklar?n?n erken te?hisinde ve müdahale programlar?n?n etkinli?ini izlemede önemli bir rol oynamaktadır. Ölçek, ebeveyn raporuna dayalı olup, çocuklar?n beslenme s?ras?nda gösterdi?i çe?itli tepkileri, tutumlar? ve etkile?imleri 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemiyle puanlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Davran??sal Pediatrik Besleme De?erlendirmesi Ölçe?i, **DPBDÖ**, pediatrik beslenme, beslenme davran??lar?, çocukluk ça?? beslenme zorluklar?, ölçek uyarlamas?, psikometrik özellikler.

Yazarlar

Seda Önal, E. Çal?k-Var, A. Uçar

Amaç

Davran??sal Pediatrik Besleme De?erlendirmesi Ölçe?i'nin (DPBDÖ) temel amac?, çocuklar?n beslenme süreçlerinde kar??la??lan davran??sal zorluklar? ve bu zorluklar?n derecesini standart bir ?ekilde ölçmektir. Bu uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonda kültürel ve dilsel uygunlu?unu test ederek, beslenme sorunlar? ya?ayan çocuklar?n ve ebeveynlerinin ihtiyaçlar?n? belirlemeye yönelik güvenilir bir araç sa?lamay? hedeflemi?tir.

Ölçek, profesyonellere (pediatristler, diyetisyenler, psikologlar) çocuklar?n beslenme ile ilgili davran??sal sorunlar?n?n do?as?n? daha iyi anlama ve bu sorunlara yönelik ki?iselle?tirilmif müdahale stratejileri geli?tirme konusunda yard?mc? olmay? amaçlamaktadır. Ölçek, beslenme ortam?ndaki etkile?imleri ve çocu?un yiyeceklere kar?? verdi?i tepkileri detaylı olarak de?erlendirmektedir.

Yap?

DPBDÖ, çocuklar?n beslenme ortam?nda sergiledi?i davran??sal örüntüleri ölçen çok boyutlu bir

yapıyı temsil eder. Uyarlanan versiyon, dört ana alt boyutta toplanan 24 maddeden oluşmaktadır. Bu alt boyutlar genellikle seçicilik, öfün reddi, dikkat dağınıklara tepki ve ebeveyn/çocuk etkileşimi gibi kritik beslenme davranışları kapsamaktadır.

Ölçek, beslenme zorluklarının sadece fizyolojik değil, aynı zamanda çevresel ve davranşsal bileşenlerini de hesaba katar. Bu yapı, beslenme sorunlarının ebeveyn-çocuk ilişkisi bağlamında nasıl ortaya çıktığını değerlendirilmeye olanak tanır ve böylece klinik müdahalelerin davranşsal yönlerine odaklanmasını sağlar.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe formunun yapısal uygunluğunu ve geçerlik düzeyini belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA sonuçları, ölçeğin Türkiye popülasyonunda orijinal yapıyı koruduğunu göstermektedir. Elde edilen uyum indeksleri, modelin veri setine kabul edilebilir düzeyde uyum sağladığını işaret etmektedir.

DFA sonuçları aşağıdaki istatistiksel değerlerle özetlenmiştir:

Ki-kare değerinin serbestlik derecesine bölümü (Sd): 592.522

P değeri: 0.00

IFI (Artmış Uyum İndeksi): 0.85

GFI (Yıllık Uyum İndeksi): 0.90

CFI (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi): 0.85

RMSEA (Yaklaşık Hata Karekökü Ortalaması): 0.07

Özellikle GFI değerinin 0.90 olması iyi bir uyumu gösterirken, RMSEA değerinin 0.07 olması da kabul edilebilir bir model uyumunu doğrulamaktadır. Ayrıca, çalışmada grubunun örneklem yeterliliğini değerlendirmek için kullanılan Kaiser Meyer Olkin (KMO) değeri .87 olarak bulunmuştur. Bu yüksek KMO değeri, verilerin faktör analizi için son derece uygun olduğunu göstermektedir.

Güvenirlilik

DPBDÖ'nün güvenirlilik düzeyi, hem iç tutarlılık hem de zamana bağlı istikrar açısından değerlendirilmiştir. İç tutarlılık için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin 24 maddelik dört alt boyutlu versiyonu için toplam Cronbach α değeri .88 olarak bulunmuştur, bu da ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Alt boyutlar için hesaplanan Cronbach α değerleri ise şöyledir: .76, .74, .72 ve .77. Bu değerler, alt boyutların da başlıca olarak yeterli düzeyde iç tutarlılık sergilediğini göstermektedir. Ölçeğin zamana bağlı istikrarını belirlemek amacıyla ise test-tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Bu

amaçla 51 ebeveyne 2 hafta arayla iki kez uygulama yapılmış ve iki uygulama arasındaki korelasyon katsayısı .88 olarak saptanmıştır. Bu yüksek korelasyon, ölçeğin zaman içinde istikrarlı sonuçlar verdiğini kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek üzere Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA, ölçeğin orijinal yapılarında belirlenen dört alt boyutlu modelin Türkçe veri setine uygunluğunu test etmiştir. Analiz sonuçları, uyarlanan 24 maddelik yapıların teorik dört faktörlü modele iyi bir uyum sağladığını göstermektedir.

Faktör analizi öncesinde, örneklem büyüklüğünün uygunluğunu kontrol etmek için Kaiser Meyer Olkin (KMO) testi yapılmış ve KMO değeri .87 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, faktörleştirme işleminin yapılabirliğini ve verinin faktör analizi için yüksek derecede uygun olduğunu teyit etmektedir. DFA sonuçları (GFI=.90, RMSEA=.07), ölçeğin davranşsal pediatrik beslenme zorluklarının ölçmede yapısal olarak geçerli olduğunu desteklemektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Ebeveyn Raporu

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Ebeveynler ve Birincil Bakıcılar

Age Group: Beslenme zorluğunu yaşıyan çocukların ebeveynleri (Genellikle erken çocukluk dönemi)

Population Details: Türkiye'de yaşıyan, beslenme zorlukları bildiren çocukların ebeveynleri (Uyarlama çalışması için örneklem büyüklüğü 51 ebeveynin katıldığı test-tekrar test grubunu içermektedir).

Test Methodology: 5'li Likert tipi derecelendirme ölçeği (1=Asla, 5=Her zaman). Ölçekte yer alan ifadeler 1 ile 5 arasında puanlandırılmaktadır.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal geliştirilme yılı ve Türkiye'ye uyarlama çalışmasının yayınlanma yılı **2017**'dir. Ölçeğin kullanımı ve ticari hakları hakkında kesin bir ücret bilgisi bulunmamakla birlikte, bilimsel yayınlarda referans gösterilerek kullanılması beklenir. Sorumlu yazar ile iletişimi kurularak

kullan?m izni al?nabilir.

Kaynaklar

Önal, S., Çal?k-Var, E. ve Uçar, A. (2017).Davran??sal Pediatrik Besleme De?erlendirmesi Ölçe?i (DPBDÖ)'ni Türkçe'ye uyarlama çal??mas?. *Nev?ehir Bilim ve Teknoloji Dergisi Cilt 6(1)*, 93-101. Doi: 10.17100/nevbiltek.296685

Makalenin orijinal ba?lant?s? Dergipark üzerinden eri?ilebilir: dergipark.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF versiyonuna a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: davranissal-pediatrik-besleme-degerlendirmesi-olcegi-toad.pdf

Davran??sal Pediatrik Besleme De?erlendirmesi Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

DPBDÖ'nün çocuklarla ilgili olan 25 madde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Beslenme sorunlar?, çocuk sa?l???, psikometrik de?erlendirme, güvenirlik, geçerlik, test-tekrar test, Cronbach alfa, KMO.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: onals@ankara.edu.tr

Correspondence Address: Sorumlu yazar Seda Önal'd?r.